

*School for Teachers
Училище за учители*

ФОРУМ-ТЕАТЪРЪТ В ЦЕЛОДНЕВНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ НА УЧЕБНИЯ ПРОЦЕС

Венка Лумбева

ОУ „Св. Паисий Хилендарски“ – Кюстендил

Резюме. Статията представя педагогически опит от прилагането на форум-театъра в целодневната форма на обучение като способ за решаване на социокултурни проблеми.

Keywords: forum theater, full-day organization of learning, Neuro-linguistic programming (NLP), non-formal learning

При целодневната организация на учебния процес заниманията по интереси включват забавни дейности, които обогатяват детското мислене, спомагат за придобиване на нови полезни знания и умения и прилагането им на практика. Те допринасят за осъществяване на многостранно възпитателно въздействие.

Форум-театърът е интерактивен театрално-драматургичен инструмент за неформално образование, което дава различни гледни точки и безкрайно много решения на определен социокултурен проблем. Участници са актьори и самата публика. Той е възможност за хората да се опитат да намерят решения на реални проблеми по нереален начин. В живота не можем да кажем: „Стоп! Има и друго решение, сега ще го приложя, ще опитам отново!“, но форум-театърът дава такава възможност, затова е нереален. Целта на всеки модел на форум-театъра е да даде възможност на хората да намерят решения, за да избегнат потисничеството над личността.

Форум-театърът е разработен от бразилския режисьор и драматург Аугусто Боал през 70-те години на XX век. Той е назоваван по различни начини: Театър на потиснатите; Театър за живот; Театър за промяна, но целта е винаги една – да се провокира обществото по посока на общество без потисничество. Това е иновативен метод, който провокира, насърчава и обучава участниците да играят активна роля в своята общност. Чрез театрални техники се стимулират публични дискусии по актуален проблем, търсят се решения и промяна. Признат е от Организацията за образование, наука и култура на ООН – ЮНЕСКО, като официално „средство за социална промяна“. Представлението на форум-театъра има следните фази:

- представяне на действащите лица и обкръжаващата среда;
- разпределяне на ролите;

- изиграване на представлението за първи път;
- задаване на въпроси като: „Нещо такова случвало ли ви се е по-рано?“, „Истинска ли е ситуацията?“, „Има ли форми на насилие?“, „Кого съжалявате най-много?“ и т.н.;

- изиграване на представлението втори път, като всеки от зрителите може да каже „Стоп!“ и да влезе в ролята на герой, чиито постъпки иска да промени. Така зрителите влизат в ролята на различни герои, за да се стигне до премахване на формата на насилие, която са открили.

Форум-техниките могат да се прилагат в началния етап като средство за формиране на художествени, двигателни и личностни умения, естетически усет, въображение и оценъчно отношение; служат за провокиране на децата към действие за разрешаване на възникнали проблеми.

Когато ми възложиха часовете по форум-театър, реших да адаптирам идеята съобразно възрастта на малките ученици и сравнително бедния им социален опит. За основен материал за сюжета използвах „Разни приказки за игра“ на Джани Родари. Той предлага по три възможни решения за край на приказката. Аз не запознавах учениците с предложенията на автора. Определяме героите, дискутираме проблема, приказката се драматизира, като учениците не учат наизуст репликите, а след като са запознати със сюжета, импровизират свои реплики. При повторното изиграване тези, които са публика, се включват със свои решения на проблема. Накрая запознавам учениците с предложенията на автора. За всяко занимание използвах приблизително следната структура:

- игри за концентрация, скринсейвър (игри за главата), визуализация, игри за доверие;

- запознаване със сюжета на приказката;
- разпределяне на групата на актьорите и групата на зрителите;
- разпределяне на ролите;
- импровизация по сюжета за първи път;
- въпроси и коментиране на действията на героите;
- откриване елемента на „потисничество“;
- повторно изиграване на сюжета;
- промяна към премахване на „потисничеството“ от страна на зрителите;
- игри за доверие и усъвършенстване работата в екип.

Заниманията преминаваха много емоционално. Групите се сформираха на различен принцип всеки път и участниците влизаха в ролята и на актьори, и на зрители. Моята роля беше на жокер – ръководител на играта. Стараех се да подбирам насочващи въпроси, да провокирам спонтанни предложения за решаване на проблема, да се опирам на социалния опит на децата, колкото и малък да е той.

Форум-театърът е широко разпространен в много страни, но у нас е почти непознат. Затова литература и споделен опит черпех преди всичко от чужди автори. За първата част на занятията често използвах упражнения от книгите

на Хари Алдер „Невролингвистично програмиране“ и „Невролингвистично програмиране за 21 дни“. Тъй като НЛП е наука и изкуство за личностно усъвършенстване, много от техниките могат да се прилагат.

В заключителната част на занятията много подходящи ми се сториха игрите за доверие, импровизациите, визуализации и др. Особено предпочитана беше играта „Преводачи“. Един или група участници говорят на измислен от тях език, а друг е „преводачът“, който съобщава какво казват. При играта „Звукорежисьори“ избирахме един, който е звукорежисьор, а останалите си измислят какъв звук ще издават. От звукорежисьора зависи какви звукове ще си подбере, за да се получи неговата „музика“ или просто шум.

Заниманията по форум-театър преминаваха изключително емоционално. В края на дългия учебен ден децата се отпуснаха, настройваха се творчески, прилагаша на практика знанията си за социалната среда, усъвършенстваха уменията си за решаване на конфликти. Така те обогатяваха речниковия си запас, учеха се на правоговор, правеха характеристика на героите с изразните средства на театъра.

ЛИТЕРАТУРА

- Алдер, Х. (2003). *Невролингвистично програмиране*. С., „Кръгозор“.
Алдер, Х & Б. Хедър (2005) *Невролингвистично програмиране за 21 дни*. С., „Кръгозор“.
Здравчев, Л. & Паспаланов, И. (1985). *Как се създават таланти?* С., „Наука и изкуство“.

REFERENCES

- Alder, H. (2003). *Nevrolingvistichno programirane*. S., “Kragozor”.
Alder, H & B. Hedar (2005) *Nevrolingvistichno programirane za 21 dni*. S., “Kragozor”.
Zdravchev, L. & Paspalanov, I. (1985). *Kak se sazdavat talanti?* S., “Nauka i izkustvoŭ”.

THE FORUM THEATER IN FULL-DAY ORGANIZATION OF LEARNING

Abstract. This paper represents specific pedagogical experience in application of Forum Theater in full-time education classes as tool for resolving socio-cultural issues.

Mrs. Venka Lumbeva

Head Teacher
“St. Paisiy Hilendarski” Primary School
Kyustendil, Bulgaria
E-mail: zet_62@abv.bg

Училище за учители

School for Teachers

Основно училище „Св. Св. Кирил и Методий“ –
село Арда, община Смолян

Primary School "St. St. Cyril and Methodius " -
Village of Arda, Smolyan Municipality

Училище за учители

Уважаеми читатели,

Настоящата рубрика на научно списание „Професионално образование“ има амбициите да показва опита и добрите практики на водещи български училища – в България и по света.

Родните образователни институции не само обучават нашите деца на четмо и писмо, но имат и отговорната задача да ги изграждат като личности. Това не може да бъде направено без съвместните усилия на учители и родители, без здравата връзка между преподавател и ученик.

С дълбоко уважение към дейността на българския учител, Национално издателство „Аз Буки“ развива тази рубрика като поле за споделяне на опит, обмяна на идеи и добри практики. По този начин даваме възможност на преподаватели и училищни настоятелства да споделят информация за успехи, срещани проблеми и начини за тяхното решаване, които да се превърнат в безценен помощник за много техни колеги.

В настоящия брой представяме:

Основно училище „Св. Св. Кирил и Методий“
– село Арда, община Смолян